

CAL EL TREBALL INTEGRAT PER AVANÇAR EN L'EDUCACIÓ INCLUSIVA?

Comencem per una qüestió conceptual. Sovint acabem donant per descomptat que la inclusió, la integració, la inserció, la incorporació, l'adaptació o l'assimilació (siguin quins siguin els protagonistes de l'acció: joves, adults, vells, homes, dones, d'aquí, d'allà, amb necessitats d'un tipus o d'un altre), tot plegat són processos finalistes, *conceptes amb implicacions que s'expliquen per si sols*. Però, podríem preguntar-nos, incloure's, integrar-se, inserir-se a on? Adaptar-se, assimilar-se a què? Passar per alt aquest caràcter finalista porta a excloure de la discussió el que n'és el "punt de destinació"; i en canvi situa al centre de l'agenda el *problema* dels subjectes que el protagonitzen.

No podem reduir el tema a una mena d'estèril discussió terminològica. En parlar d'educació inclusiva, aquesta advertència col·loca al centre del debat la següent qüestió: està l'actual sistema educatiu preparat per incloure amb èxit alumnes amb necessitats educatives especials? O més en concret; ho està el conjunt de la xarxa de centres que ofereixen l'escolaritat obligatòria? Ho estan els seus projectes educatius i curriculars, les seves programacions, els seus materials didàctics,...? Quan la resposta a aquests interrogants és que "depèn", que hi ha centres, que hi ha professorat, que hi ha equips d'atenció externs millors preparats que d'altres, i que, en qualsevol cas, depèn també de la tipologia i nivell de "gravetat" del dèficit de l'alumne..., aleshores, segurament no anem bé. No anem bé, si partim de la premissa que l'educació inclusiva ha d'observar-se com un principi general. Com de fet també reclamen els defensors dels valors de l'educació intercultural. La inclusivitat educativa no és un projecte a dur a terme tan sols en els centres d'educació especial o en aquelles aules "normalitzades" amb presència d'alumnat amb NEE. La inclusivitat vol anar més enllà de la reactivitat que hi ha a la base de certs models d'atenció a la diversitat. Més aviat el que es busca és el contrari. La inclusivitat reclama, en definitiva, un replantejament a fons dels valors i les pràctiques que informen el conjunt de la xarxa escolar.

És aquí on se'ns encaixa un altre principi bàsic, en aquest cas referent a allò que podríem anomenar el *treball integrat en educació*. Aquesta fórmula de treball en xarxa concep l'educació com un assumpte col·lectiu del qual cal respondre en comú, construint espais de responsabilitat compartida entre la pluralitat d'agents socioeducatius formal i no formals, cercant de forma proactiva l'òptim desenvolupament dels processos educatius. Un d'aquests processos és el de la inclusió educativa.

Ara bé, treballar amb l'horitzó d'aquests principis no solventa, sense més, problemàtiques concretes amb què efectivament es troben les nostres realitats educatives. Ningú qüestiona que la inclusió educativa de l'alumnat amb NEE genera "problemes", de molt diversa índole. I és aquí on diem que el

treball integrat també ha de ser capaç de reaccionar eficaçment. UECs, EAPs, LICs, CRPs, CREDAs, serveis municipals..., formen part de la xarxa educativa externa més immediata als centres. Segurament fer creïble als ulls de tothom l'ampliació de les xarxes del treball integrat, de la fórmula de l'escola-xarxa, de la seva connexió amb l'entorn, passa primerament per disposar de recursos per a què aquesta "unitat de xarxa bàsica o mínima" (centre-servis educatius externs) rutlli com s'espera que hauria de rutllar. Començar descol·lapsant la capacitat d'acció d'aquestes unitats per resoldre problemàtiques específiques - entre elles, les pròpies de la inclusió educativa-, i començar fent-ho discriminant positivament aquelles unitats que, atesa la situació actual, més ho necessiten, no vol dir desviar-se dels principis bàsics de l'equitat educativa o la cohesió social. Més aviat diríem que tot el contrari.

À Miquel Angel Alegre / Joan Subirats
IGOP - UAB

